

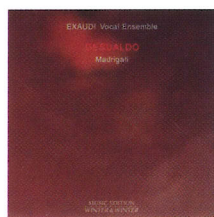
YSAÿE 6 sonatas op. 27 – Étude Poème op. 9

Noé Inui (viool), Mario Häring (piano)
ARS Produktion ARS38269 • SACD-67'

WAARDERING: 10

De Belgische violist en componist Eugène Ysaÿe (1858-1931) stond met één voet in de negentiende en het andere in de twintigste eeuw. Dat alleen al maakt hem een interessante man, hij speelde niet zowat Clara Schumann als Arthur Schnitzler, hij reisde in zijn kinderjaren naar koets en op gevorderde leeftijd in een auto of zelfs het vliegtuig. Behalve een uitstekend gendarisch violist was hij een begaafd componist, met als hoogtepunt in zijn oeuvre de Six sonatas voor viool solo. Het zijn extreem moeilijke stukken die de facetten van de viool aan bod laten komen, technisch en muzikaal. Noé Inui verstaat deze muziek uitstekend. Zijn aardigheden zijn meer dan toereikend, er is ruimte genoeg om de vele boeiende en verrassende in elkaar gevlochten thema's, de violistische hoogstandjes, de gevoelsheid en de lyriek van deze, aan de beroemde violisten uit de jaren 1900 van de vorige eeuw opgedragen stukken, te laten stralen. Inui speelt bijzonder gaaf en trefzeker, geeft elke noot klank en zeggingskracht en houdt tegelijkertijd de verhaallijn van de gecompliceerde partituren in het oog. Het is een feest om te horen hoe raak de linker dubbelgrepen zijn en hoe hij met grote kracht en zachtmoedige innigheid zowel beweging als rust aanbrengt, tot in de diepe laag en het fluisterende hoog. Luister met koptelefoon, dan ontgaat je er niet zo fraai zuchtje.

ARJOLIJN SENGERS

ONVOLDENDE GESUALDO Madrigali

EXAUDI Vocal Ensemble
Winter & Winter 9102592 • DDD-61'

WAARDERING: 5

De zes zangers van EXAUDI hebben zich gespecialiseerd in contemporaine muziek met maximale complexiteit, microtonaliteit en experimentele vormen. Vanuit die optiek kan hun keus voor de zestiende-eeuwse Carlo Gesualdo goed worden verklaard. Zijn muzikale idioom voelt na eeuwen nog steeds modern aan, met ingewikkelde harmonische wendingen en opzienbarende chromatische hoogstandjes. EXAUDI biedt een bloemlezing uit Gesualdo's madrigaalboeken 5 en 6, de delen waarin hij zijn harmonische grenzen het verst verlegt. De zangers pakken de madrigalen fors beet. Stevigheid en lef spreken me altijd aan, maar in dit geval kan dat voor mij niet maskeren dat er iets mist, namelijk een onder de huid van de componist kruipen. Ik vind de benadering te zakelijk. De stemmen zijn op zich uitstekend en er wordt meestal goed gezongen, maar met de (te) hoge intonatie van met name de sopraan ben ik het niet altijd eens. Dan luister ik bijvoorbeeld liever naar de magie die ik eerder dit jaar ervoer bij de vertolking door het ensemble Profeti della Quinta.

FRANK POTHOVEN

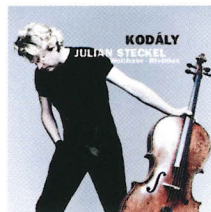
HAYDN, VIVALDI Cello Concertos – Concerto for Violin and Cello, RV 547

Christoph Croisé (cello), Eurasian Soloists Chamber Orchestra o.l.v. Sherniyaz Mussakhan (viool)
Avic Records AV2402 • DDD-58'

WAARDERING: 8

Puur speelplezier straalt af van het spel van de Frans-Duits-Zwitserse cello-soliste, Christoph Croisé (1993) en zijn team, het in Zwitserland actieve Eurasian Soloists Chamber Orchestra. De grootste charme van deze cd zit 'm in de vrijheid en fantasierijkdom van de soliste. In mooi uitgesponnen lange frases, spelend met de klankrijkdom die zijn instrument, een Goffriller uit 1712, hem biedt, en losjes strooiend met versieringen is hij duidelijk in z'n element. Glorieuze klinken de kwinten in het Adagio van het concert in D groot, Hob.VIIB:2 op het randje van 'rekken van het mooie moment'. In het Vivaldi-concert toont violist Sherniyaz Mussakhan zich een al even spontaan musicerende, virtuoze maar niet altijd zuiver intonerende partner. De finale is één spannende sprint. Anders dan tegenwoordig de norm is bij de – veelal voortreffelijke – opnamen van Haydn's celloconcerten zijn dit uitvoeringen op 'gewone' modern besnaarde instrumenten. Een aantrekkelijke optie dus voor wie daar de voorkeur aan geeft.

HANS QUANT

KODÁLY Works for and with Cello

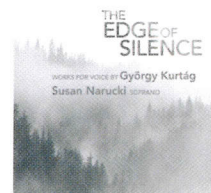
Julian Steckel (cello), Paul Rivinius (piano), Antje Weithaas (viool)
Avi Music AVI 8553272 • DDD-65'

WAARDERING: 9

'Dit stuk is anders dan elk ander werk in zijn soort', schreef Béla Bartók over de Sonate voor cello solo van Zoltán Kodály. '...de wereld aan ideeën die hij bevat is volledig nieuw.' Als je er vandaag de dag naar luistert leidt dat tot een gelijksoortige ervaring. De Sonate is uniek en oorspronkelijk. Typisch Kodály, zeg je als je Kodály hoort. Toch krijg je tegelijkertijd het gevoel dat deze muziek niet aan een persoon gebonden is. Alsof Kodály een niet eerder ontdekte bron aanboort waaruit een levende oermuziek opborrelt die altijd al ondergronds aanwezig was. Julian Steckel's versie is welluidend en stromend van karakter, zijn spel heeft een schijnbare moeiteloosheid die

voor cellisten benijdenswaardig moet zijn. De Andrea Guarneri-cello uit 1685 die hij bespeelt, heeft een opvallend rijk en open geluid. De samenwerking met Antje Weithaas in de Sonate voor viool en cello resulteert in een fantasievolle uitvoering. Weithaas' slanke, heldere geluid is qua timbre misschien wat introvert vergeleken bij die cello overdaad, maar dat compenseert zij ruimschoots door haar expressieve spel. De cd opent met betoverende Sonatina voor cello en piano, opus 4 waarin Kodály's bewondering voor Debussy doorklinkt. Cello en piano bewegen in organische eenheid en zijn prachtig in balans.

MACHIEL SWILLENS

KURTÁG The Edge of Silence (Works for Voice)

Susan Narucki (sopraan), Donald Berman (piano), Curtis Macomber (viool), Nicholas Tolle (cimbalom), Kathryn Schulmeister (contrabas)
Avic Records AV2408 • DDD-65'

WAARDERING: 8

Het grootste probleem van deze cd is de muziek. Alle stukken zijn geschreven in György Kurtág's vertrouwde en beproefde idioom van expressionistische aforismen. Ook de langere werken (Scenes from a Novel, opus 19 duurt negentien minuten en Attila József Fragments, opus 20 twaalf) zijn collecties van miniaturen. Maar ze hebben helaas niet het niveau van de vocale werken die Reinbert de Leeuw dirigeerde op zijn terecht veel geprezen Kurtág-box. Aan de inzet van de musici ligt het niet. De intensiteit, verfijning en het vermogen tot uitbraak zijn optimaal aanwezig en de stem van Narucki is in dit repertoire een genot om naar te luisteren. Misschien lijden de stukken onder Kurtág's poging een werk van lange adem te schrijven waardoor een miniatuur ook moet passen in een groter verband en daardoor een ander karakter krijgt (hetzelfde probleem had ik ook met zijn recente opera Fin de partie). In ieder geval is het een cd voor iedereen

202.411

die alles van Kurtág willen hebben en voor de vele liefhebbers van Narucki.

EMANUEL OVERBEEKE

MAHLER Symphony No. 1

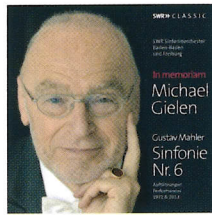
Minnesota Orchestra o.l.v. Osmo Vänskä

BIS Records BIS-2346 • SACD-57'

WAARDERING: 6

Osmo Vänskä, beroemd geworden door baanbrekende Sibelius-vertolkingen, is in Minnesota bezig aan zijn eigen Mahler-cyclus. De zoveelste: het aantal is allang niet meer te tellen. Eerder leverde hij de Vijfde, Zesde en Tweede symfonie af, met niet opzienbarend resultaat. Bij de nummer 1 komen de beperkingen er duidelijk uit. Vänskä streeft ernaar dit werk in zijn waarde te laten en is wars van romantische overdrijving, maar het resultaat is wel van een rechtlijnig soort nuchterheid. De opening is mooi genoeg: het eerste thema bloeit op in een verwachtingsvolle ochtendschemering, maar vervolgens blijven tempo en ritme zo strak dat je gaat snakken naar een rubato (heel essentieel bij Mahler) of een ferme climax. Ook in het verdere verloop maakt Vänskä je zeer bewust van de natuurlijke, klassieke opbouw van deze symfonie. Niets wordt weggemoffeld, alle noten komen er mooi uit, maar nergens neemt de gedachte een hogere vlucht, er is kraak noch smaak aan. Het lijkt alsof de climaxen, vooral in de finale, Vänskä's pastorale beeld van deze symfonie niet mogen verstoren – maar ook dát is Mahler. Teleurstellend en jammer van de uitstekende prestaties van de musici uit Minnesota. Waarom moet Osmo Vänskä, die ik bewonder, óók Mahler dirigeren?

GERARD SCHELTENS

MAHLER

Sinfonie Nr. 6 (1971 & 2013)

SWR Sinfonieorchester Baden-Baden und Freiburg o.l.v. Michael Gielen (In memoriam)

SWR Classics SWR19080 • ADD en DDD-2.55' (3 cd's)

WAARDERING: 9

Op 8 maart 2019 overleed Michael Gielen op 91-jarige leeftijd. Zijn positie binnen de internationale rangorde is vrijwel non-existent, maar toch was hij een groot dirigent. Geen bejubelde Pultvirtuose, maar een bezield vakman met een uitgebreid en veelzijdig repertoire. Om hem te eren verschijnen nu twee opnamen van Gustav Mahlers Zesde symfonie met het SWR-orkest, met 42 jaar ertussen. Wat opvalt is het enorme verschil in tijdsduur. In 1971 klokt Gielen af bij 74 minuten, in 2013 doet hij er 93 minuten over. Strammer geworden met het klimmen der jaren? Of grotere wijsheid tegenover jeugdige energie? Het laatste. In 1971 is hij scherp en analytisch en laat geen sentiment toe. Voor hem is de Zesde een 'moderne' symfonie, die aankondigt wat de twintigste eeuw zal brengen. In lijn daarmee speelt hij het Scherzo als tweede deel, een vlijmscherp vervolg op de martiale opening, met het Andante als rustpunt voordat de grote tragische finale losbarst. In 2013 is het Andante het tweede deel. Voor discussies over die volgorde is hier geen plaats, maar indrukwekkend is de brede, alles overziende visie van de 'late' Gielen, waarin de zorgvuldig weergegeven details altijd onderdeel blijven van het grote geheel. Het interviewtje na afloop is zo ultrakort, dat weglaten beter was geweest.

GERARD SCHELTENS

MAHLER

Lieder eines fahrenden Gesellen – Das Lied von der Erde

Verein für musikalische Privataufführungen Vol. 5

Ludwig Mittelhammer, Willem de Vries (bariton), Marcel Reijans

(tenor), Gruppo Montebello o.l.v.

Henk Guitart

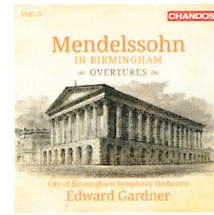
Er'cetera Records KTC 1645 •

DDD-76'

WAARDERING: 8

In de jaren twintig, toen men alleen kon dromen van de onbegrensde mogelijkheden tot geluidsweggeve zoals wij die kennen, kon je nauwelijks kennismaken van nieuwe muziek. Het was Arnold Schönberg met zijn Verein für musikalische Privataufführungen die ervoor zorgde dat moderne werken in bewerkingen voor klein ensemble onder de mensen kwamen. Zo ontstonden miniversies van het oeuvre van Gustav Mahler. Wie denkt dat die niet meer nodig zijn, nu één muisklik talloze uitvoeringen de huiskamer binnenbrengt, zal merken dat de reducties van Schönberg cum suis toch een kamermuzikale dimensie kunnen toevoegen aan wat Mahler voor groot symfonieorkest bedoelde. Henk Guitart en Gruppo Montebello hebben, als opvolgers van Schönberg en zijn Verein, zelfs hun eigen, zorgvuldige, bewerking van Das Lied von der Erde toegevoegd. De lichte baritonstem van Willem de Vries, in de partij die we meestal horen van een alt of mezzo, is net als Mittelhammer (in de Lieder eines fahrenden Gesellen) en Reijans toespitst op Mahlers idioom. Henk Guitart is de zeer betrokken en bevlogen leider. Ikzelf mis altijd wat in de klank en de instrumentatie, vooral bij de climaxen, maar deze cd heeft me toch weer evenveel plezier opgeleverd als de vier vorige delen.

GERARD SCHELTENS

MENDELSSOHN

Mendelssohn in Birmingham, Vol. 5 – Overtures

City of Birmingham Symphony Orchestra o.l.v. Edward Gardner

Chandos Records CHSA 5235 •

DDD-75'

WAARDERING: 8

Ein Sommernachtstraum, wie kent 'm niet! Een hoeksteen van het ijzeren repertoire. Terecht, want deze beeldende ouverture van een zeventienjarige componist is en blijft geniaal. Maar waarom kennen we de 'Trompet'ouverture, opus 101 dan niet, die Felix Mendelssohn in dezelfde tijd (1825-26) componeerde? Hij klinkt wat statig, maar dat brengt het ceremoniële karakter met zich mee. Ook het fraaie Athalie uit 1842 is uit het repertoire weggezaakt, evenals de ouverture van Paulus (dat hele oratorium trouwens). Sommige ouvertures van Mendelssohn mogen best eens vaker worden gespeeld, naast bekende stukken als Die schöne Melusine, Ruy Blas, Meeresstille und glückliche Fahrt (eigenlijk een symfonisch gedicht avant la lettre) en de onsterflijke Hebriden. Edward Gardner dirigeert ze met schwing als vijfde en laatste deel van de reeks 'Mendelssohn in Birmingham'. Daarbij benadrukt hij Mendelssohns vernieuwende klankstructuren, zodat verborgen vondsten zich voor onze ogen lijken te openen. Onder zijn handen klinkt deze muziek lenig en energiek, en tegelijk dramatisch en emotioneel. Dat is een mooie balans, ook in de opname, die klinkt zoals we van Chandos gewend zijn: ruimtelijk en met warmte. Gardner volgt binnenkort Jurowski op als chef van het London Philharmonic: houd deze man maar in de gaten.

GERARD SCHELTENS